

Vergaderjaar 2020–2021

21 501-33

Raad voor Vervoer, Telecommunicatie en Energie

Nr. 869

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 24 juni 2021

Hierbij bied ik u het verslag aan van de formele Telecomraad van 4 juni 2021.

De Raad heeft gesproken over de voortgangsrapportages over de *Data Governance Act* en de herziening van de Netwerk- en Informatiebeveiliging (NIB) richtlijn. Vervolgens heeft een beleidsdebat plaatsgevonden over de mededeling over het Digitaal Kompas 2030 (Kamerstuk 22 112, nr. 3096).

Tevens stond de Raad stil bij verschillende diversienpunten. Het voorzitterschap en de Europese Commissie hebben de Raad geïnformeerd over lopende wetsvoorstellen waaronder de *ePrivacy*verordening, de *Roaming*verordening, de *Artificial Intelligence Act* en het raamwerk voor een Europese digitale identiteit. De Commissie heeft de Raad geïnformeerd over de laatste stand van zaken ten aanzien van de *Common Union Toolbox for Connectivity*. Het voorzitterschap heeft de Raad geïnformeerd over de *Digital Assembly 2021*. De Litouwse delegatie heeft de Raad geïnformeerd over haar kandidatuur voor de post van plv. Secretaris Generaal bij de *International Telecommunications (ITU)* verkiezingen. Tot slot heeft het inkomende Sloveense voorzitterschap zijn werkprogramma gepresenteerd.

De Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat,
M.C.G. Keijzer

Data Governance Act

Voortgangsrapportage

De Raad heeft kennisgenomen van de voortgangsrapportage over de *Data Governance Act* (DGA). Het voorzitterschap dankte de lidstaten voor de discussies in de Raadswerkgroep en de bereikte voortgang op het dossier. Het voorzitterschap gaf aan dat ze de relatie tussen de DGA, de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en andere relevante wetgeving heeft getracht te verduidelijken alsmede de reikwijdte en bepalingen met betrekking tot hergebruik van publieke sector data. Tevens heeft het voorzitterschap gekeken naar extra bepalingen voor nationale regelingen voor data altruïsme en naar de rol van de Europese Data Innovatieraad. Het voorzitterschap gaf aan dat verdere discussie nodig is ten aanzien van (i) de relatie tussen het verbod op exclusieve overeenkomsten voor het hergebruiken van beschermde categorieën van data in publiek beheer en andere wetgeving, (ii) de definitie van en voorwaarden voor datatussenpersoondiensten, (iii) de rol van nationaal beleid bij data-altruïsme, (iv) de rol van de Europese Data Innovatieraad en (v) de bepalingen rond internationale datastromen.

Commissaris Breton benadrukte het belang van de DGA als eerste wetgevende instrument dat voortvloeit uit de Europese data strategie. Hij gaf aan dat het belangrijk is om vaart te maken met de onderhandelingen over het voorstel, omdat het kan bijdragen aan het innovatievermogen en het genereren van welvaart in de EU. De Commissaris benadrukte dat de EU wereldwijd de meeste industriële data gaat produceren en dat de DGA helpt om een gemeenschappelijke Europese data-ruimte te realiseren. De neutraliteit van datatussenpersonen benadrukte de Commissaris als essentieel aandachtspunt in de onderhandelingen om het vertrouwen in de data economie te versterken. Tot slot gaf hij aan dat een consultatie voor de *Data Act*, de tweede pijler uit de Europese data strategie, geopend is voor stakeholders.

Tijdens de Raad heeft Nederland benadrukt dat vertrouwen aan de basis ligt van de data economie. Nederland gaf aan terughoudend te zijn ten aanzien van een juridische scheiding voor datatussenpersonen, omdat een scheiding het lastiger maakt om aanvullende diensten van toegevoegde waarde te leveren. Naar verwachting zal vooral het mkb hierdoor benadeeld worden en lijkt het geen effect te hebben op het tegengaan van ongewenste marktsituaties. Tevens heeft Nederland aangegeven over het algemeen tevreden te zijn over de onderdelen van het voorstel die gaan over internationale datastromen. Nederland ziet een rol voor de Commissie om een analyse uit te voeren om mogelijke conflicten in kaart te brengen tussen EU-wetgeving en wetgeving van derde landen. Naast Nederland heeft een enkele lidstaat geïntervenieerd over het belang van een sterk kader voor data-altruïsme om vertrouwen in de data economie te versterken. In dat kader is bepleit om een nader uit te werken gedragscode op te nemen in de artikelen van de DGA, omdat een vrijwillig label niet voldoende is.

Slovenië sloot zich aan bij de oproep van Commissaris Breton om vaart te maken met de onderhandelingen op het voorstel, en riep huidig voorzitter Portugal op om nog tot een algemene oriëntatie te komen. Op het moment van schrijven wordt er in de Raadswerkgroep onderhandeld. De verwachting is dat het Sloveense voorzitterschap de onderhandelingen verder zal oppakken en zal trachten tot een algemene oriëntatie te komen in september.

Richtlijn betreffende maatregelen voor een hoog gezamenlijk niveau van cyberbeveiliging in de Unie

Voortgangsrapportage

De Raad heeft kennisgenomen van de voortgangsrapportage over de Richtlijn betreffende maatregelen voor een hoog gezamenlijk niveau van cyberbeveiliging in de Unie (herziening van de NIB-richtlijn). Het voorzitterschap gaf aan dat de herziening van de NIB-richtlijn een prioriteitsdossier was de afgelopen maanden en dat ze zo veel mogelijk voortgang heeft geprobeerd te maken. Zo hebben lidstaten en de Commissie van gedachten gewisseld over de belangrijkste wijzigingen van het dossier ten opzichte van de oorspronkelijke NIB-richtlijn. Het voorzitterschap lichtte een aantal van de belangrijkste discussiepunten toe, waaronder de interactie tussen de herziening van de NIB-richtlijn en sectorale wetgeving, en de uitbreiding van de reikwijdte.

Commissaris Breton benadrukte dat de herziening van de NIB-richtlijn de horizontale referentienorm moet zijn voor alle sectorale wetgeving die op dit domein slaan. De voorbeelden van cyberaanvallen op lidstaten laten zien dat er constant dreiging is. Om die reden is een hoog ambitieniveau van belang en dit legitimeert dat het toepassingsgebied van het voorstel uitgebreid moet worden, waaronder naar de overheid. Tot slot onderstreepte Commissaris Breton dat het van belang is de werkzaamheden in de Raad te versnellen, omdat het voorstel van belang is voor de collectieve veiligheid.

Nederland heeft de voortgangsrapportage verwelkomd en het belang van de herziening van de NIB-richtlijn als onderdeel van de bredere EU cybersecurity strategie. Nederland heeft aangegeven dat de voortgangsrapportage terecht de zorgen weergeeft over mogelijke inconsistentie tussen de herziening van de NIB-richtlijn en sectorale wetgeving, zoals de *European Electronic Communications Code* (Telecomcode) en de eIDAS-verordening. De meeste lidstaten benadrukten het belang van het voorstel. Een aantal lidstaten vroeg aandacht voor de proportionaliteit en toekomstbestendigheid van het voorstel alsmede versterkte aandacht voor het mkb. Tevens onderstreepten enkele lidstaten het belang van internationale samenwerking, ook trans-Atlantisch.

Digitaal Kompas 2030

Beleidsdebat

De Raad heeft gedebatteerd over de wijze waarop de EU de doelstellingen, zoals gepresenteerd in de mededeling Digitaal Kompas 2030, kan operationaliseren om de digitale transitie tot een succes te maken.

Commissaris Breton gaf aan dat het belangrijk is om als EU door middel van innovatie uit de coronacrisis te komen. De interne markt kan ons helpen onze innovatiecapaciteit te versterken, maar volstaat niet om de digitale soevereiniteit van de EU te garanderen. De EU moet o.a. de productiecapaciteit op het gebied van microprocessors vergroten. Tevens moet de EU zich ook in blijven zetten op het gebied van *Artificial Intelligence* (AI) en cloud. Het is van belang dat iedereen mee kan komen in de digitale transitie en dat deze strookt met Europese waarden. Tevens benadrukte de Commissaris het belang van een integrale agenda voor digitalisering. Hier horen onder andere ook de voorstellen voor de *Digital Services Act*, *Digital Markets Act*, *AI Act* (het voorstel voor een AI-verordening) en het nieuwe Europese raamwerk voor een Europese digitale identiteit bij. Verder is het belangrijk dat er gezamenlijke projecten worden gestart via de meerlanden-projecten, waardoor lidstaten krachten en middelen kunnen bundelen.

Er vond een brede discussie plaats in de Raad over de wijze waarop een succesvolle digitale transitie kan worden bereikt. Vrijwel alle lidstaten, waaronder Nederland, verwelkomden de mededeling Digitaal Kompas 2030 en de vier kernthema's (digitale vaardigheden, infrastructuur, digitalisering van bedrijfsleven en overheid) die de Commissie heeft geïdentificeerd waarop versnelling nodig is. Nederland heeft aangegeven dat AI en de cybersecurity strategie duidelijker naar voren hadden mogen komen in de mededeling aangezien deze onderdelen noodzakelijk zijn voor een integrale benadering van de digitale transitie. Veel lidstaten vroegen aandacht voor duidelijke, flexibele en meetbare doelstellingen. Een enkele lidstaat onderstreepte dat de monitoring van doelstellingen moet voortbouwen op de *Digital Economy and Society Index* (DESI) en dat er voldoende nationale manoeuvreerruimte moet zijn, gelet op het feit dat niet alle lidstaten hetzelfde niveau hebben.

Veel lidstaten, waaronder Nederland, brachten het belang van de verschillende digitale wetsvoorstellen onder de aandacht. In dat kader werd het belang van AI benadrukt en werd de recent gepubliceerde *AI Act* verwelkomd. Nederland heeft steun uitgesproken voor de aanpak van de Commissie gericht op betrouwbare, mensgerichte en excellente AI, waarmee de EU wereldwijd de standaard kan zetten. Veel lidstaten onderstreepten dat de *AI Act* moet bijdragen aan vertrouwen door mensenrechten te borgen en harmonisatie op de interne markt. Tegelijkertijd hadden lidstaten aandacht voor lastendruk en overregulering voor het mkb en voldoende testmogelijkheden via *regulatory sandboxes*. Het belang van cybersecurity werd ook door enkele lidstaten onderstreept. Bij het nieuwe Europese raamwerk voor een Europese digitale identiteit benadrukten een aantal lidstaten dat gebruikers centraal moeten staan en dat het belangrijk is dat burgers weten hoe hun data wordt gebruikt.

In lijn met het Nederlandse standpunt vroeg een aantal lidstaten ook aandacht voor een sterkere interne markt, waar beter gebruik van moet worden gemaakt om de digitale transitie verder te helpen. Bestaande drempels op de interne markt zouden moeten worden weggenomen. Ook waren er lidstaten die het belang van openheid en samenwerking met internationale partners onderstreepten. De versterking van digitale soevereiniteit zou niet moeten leiden tot onnodige afscherming, er moet juist gezorgd worden dat Europese waarden wereldwijd als basis worden gezien. Dit sluit aan bij het Nederlands beleid. Tegelijkertijd waren er lidstaten die onderstreepten dat de EU afhankelijkheden van derde landen moet vermijden en juist soevereiniteit moet opbouwen in strategische sectoren, zoals productiecapaciteit van microprocessors, cloud en infrastructuur. Projecten zoals *GAIA-X* en de *Important Project of Common European Interest Cloud Infrastructure and Services* (IPCEI CIS) kunnen hieraan bijdragen. Een enkele lidstaat gaf aan dat de *Recovery and Resilience Plans* een rol kunnen spelen bij het bevorderen van investeringen in de productiecapaciteit.

In lijn met het Nederlandse standpunt heeft een groot aantal lidstaten het belang van digitale principes en fundamentele rechten onderstreept, omdat iedereen moet kunnen meeprofiteren van de digitale transitie. Een aantal lidstaten gaf aan dat de inter-institutionele verklaring over digitale principes, die in het najaar van 2021 wordt verwacht in navolging op de mededeling Digitaal Kompas 2030, in lijn moet zijn met internationale verdragen over mensenrechten.

Tot slot sprak een aantal lidstaten steun uit voor de meerlanden-projecten, maar vroeg daarbij aandacht voor de noodzaak voor een flexibel raamwerk en het feit dat het mkb ook makkelijk moet kunnen deelnemen. Veilige infrastructuur, goede connectiviteit en digitale vaardigheden

werden door lidstaten als belangrijke elementen voor de digitale transitie geïdentificeerd.

Diversenpunten Roaming verordening

Presentatie

Het voorzitterschap informeerde de Raad over de laatste stand van zaken ten aanzien van de onderhandelingen over de herziening van de Roaming verordening. Het voorzitterschap gaf aan dat dit een belangrijk en succesvol voorstel is onder de *Digital Single Market* en benadrukte dat de huidige Roaming verordening op 30 juni 2022 vervalt. Zonder deze herziening kan *roam-like-at-home* niet voortbestaan. *Roam-like-at-home* betekent dat Europeanen die reizen binnen de EU kunnen bellen, sms'en en mobiel internetten tegen het thuisstarief en uit de eigen (nationale) bundel.

Commissaris Breton onderstreepte het belang van het voorstel en benoemde daarbij met name het belang van de verlaging van de maximum *wholesale* tarieven (dit zijn de tarieven die mobiele telecom-aanbieders onderling aan elkaar in rekening brengen voor de afwikkeling van het roamingverkeer) en dat ook regulering van de kwaliteit van dienstverlening noodzakelijk is om het voorstel toekomstbestendig te maken.

Enkele lidstaten, waaronder Nederland, onderstreepten het belang van het voorstel om *roam-like-at-home* te bewaken. Nederland gaf aan dat het gebruik van mobiel internet door roaming in de komende jaren zal blijven toenemen en dat deze toename een verlaging van *wholesale* tarieven rechtvaardigt. Tevens gaf Nederland aan dat het van belang is dat een goede kwaliteit van dienstverlening wordt geleverd in de gehele EU.

Inmiddels is op 16 juni jl. in raads kader een akkoord bereikt op het voorstel te behoeve van het mandaat voor de trilog met het Europees Parlement. De Nederlandse aandachtspunten, waaronder de verlaging van de *wholesale* tarieven en het belang van een goede kwaliteit van dienstverlening in de gehele EU, zijn goed geborgd in de positie van de Raad. Nederland is daarom tevreden met de uitkomst. Zodra ook het Europees Parlement een akkoord heeft bereikt, kunnen onderhandelingen in de trilog starten.

Diversenpunten ePrivacyverordening

Presentatie

Het voorzitterschap informeerde de Raad over de laatste stand van zaken ten aanzien van de onderhandelingen over de ePrivacyverordening. Uw Kamer is geïnformeerd over de ontwikkeling omtrent dit dossier in het verslag¹ van de informele Raad voor Concurrentievermogen van 22 maart 2021. Op 22 mei jl. heeft de eerste trilog met het Europees Parlement plaatsgevonden. Het Europees Parlement heeft tijdens deze trilog onderhandeling aangegeven niet lager te willen gaan met de privacy-standaarden dan de huidige ePrivacy-richtlijn. Verder heeft het Europees Parlement een aantal aandachtspunten aangegeven. Het Europees Parlement wenst geen *further processing* van persoonsgegevens, een verbod op *tracking* (in ieder geval voor minderjarigen) en meer voorzichtigheid met het gebruik van data voor onderzoek.

Commissaris Breton complimenteerde het voorzitterschap met de voortgang. Hij gaf aan dat er noodzaak is voor een effectieve oplossing voor de *cookies*-vermoeidheid, maar dat dit tegelijkertijd ook de levensvatbaarheid van websites garandeert.

¹ Kamerstuk 21 501-30, nr. 529.

Diversenpunten Artificial Intelligence Act

Presentatie

Commissaris Breton gaf een presentatie over de *AI Act*. Het BNC-fiche over de *AI Act* is op 31 mei jl. naar uw Kamer gestuurd². De Commissie benadrukte een aanpak na te streven, gebaseerd op excellentie en vertrouwen. De *AI Act* is bedoeld om de risico's van AI aan te pakken zodat alle EU burgers AI-systemen kunnen vertrouwen. De Commissaris benadrukte dat hoog-risico AI-systemen in de publieke sfeer mogelijk nog hogere standaarden nodig hebben. Tot slot benadrukte de Commissaris dat het voorstel bedoeld is om fragmentatie op de interne markt in de EU te voorkomen en dat innovatie ook door de rechtszekerheid die het voorstel biedt wordt gestimuleerd.

Het Portugese voorzitterschap gaf aan met een voortgangsrapportage te komen aan het eind van zijn voorzitterschap.

Diversenpunten raamwerk voor een Europese digitale identiteit

Presentatie

Commissaris Breton gaf een presentatie over het voorstel voor een verordening voor een raamwerk voor een Europese digitale identiteit. Het voorstel herzielt de huidige eIDAS-verordening, die beoogt met wederzijdse erkenning van elektronische identificatiemiddelen (eID's) en harmonisatie van vertrouwensdiensten veilige en betrouwbare elektronische transacties tussen burgers, bedrijven en overheden te bevorderen. In vervolg hierop wordt de markt voor elektronische vertrouwensdiensten verder versterkt en worden alle lidstaten verplicht om een «*European Digital Identity Wallet*» te ontwikkelen. Daarbij krijgen gebruikers zelf de regie om hun identiteitsgegevens en andere digitale gegevens en documenten te delen bij transacties in het publieke en het private domein. De Commissaris gaf aan dat lidstaten worden uitgenodigd om te werken aan een gezamenlijke toolbox om voorbereidingen te treffen voor een succesvolle uitrol. Uw Kamer zal binnenkort geïnformeerd worden over het kabinetsstandpunt via een BNC-fiche.

Diversenpunten Toolbox Connectiviteit

Presentatie

Commissaris Breton gaf de laatste stand van zaken over de toolbox connectiviteit. De toolbox is op 26 maart jl. gepresenteerd en bevat *best practices* van maatregelen die lidstaten kunnen nemen om private investeringen in connectiviteit te vergroten. De Commissaris gaf aan dat er praktische tools worden ontwikkeld om de uitrol van glasvezel en 5G te bevorderen. Tevens moet de toolbox het lidstaten makkelijker maken om vanuit de *Recovery and Resilience Plans* in connectiviteit te investeren. Inmiddels hebben de meeste lidstaten, waaronder Nederland, ook een implementatieroadmap³ aangeleverd bij de Commissie waarin wordt aangegeven hoe de toolbox zal worden gebruikt. In de implementatieroadmap is onder andere aangegeven welke acties Nederland onderneemt met gemeenten ten behoeve van transparantie en harmonisatie van lokaal beleid.

Diversenpunten Digital Assembly

Presentatie

Het Portugese voorzitterschap heeft een terugkoppeling gegeven over de *Digital Assembly* bijeenkomst van 1-2 juni jl. Het voorzitterschap heeft stilgestaan bij twee specifieke punten: de inauguratie van de ELLA link zee kabel en de *Lisbon Declaration*.

² Kamerstuk 22 112, nr. 3129.

³ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/connectivity-toolbox-member-states-develop-and-share-roadmaps-toolbox-implementation>.

De ELLA link zeekabel verbindt de EU met Latijns-Amerika en is een belangrijke stap voor de EU interconnectiviteitsstrategie. Het voorzitterschap hoopt dat de ELLA link zeekabel de start is voor andere zeekabels.

De *Lisbon Declaration* over digitale principes bestaat uit twee onderdelen, namelijk een algemene verklaring en een annex. De *Lisbon Declaration* moet input leveren aan de inter-institutionele verklaring die de Commissie in het najaar van 2021 zal presenteren. Deze inter-institutionele verklaring wordt opgesteld in navolging van de publicatie van de mededeling Digitaal Kompas 2030. Net als een groot aantal lidstaten heeft Nederland de algemene verklaring *Lisbon Declaration* over digitale principes gesteund, die ingaat op de implementatie van bestaande internationale verdragen en fundamentele rechten in het digitale tijdperk. Voor Nederland is het belangrijk dat hiervoor een zorgvuldig proces wordt gevolgd waarbij stakeholders uit maatschappelijk middenveld, de academische wereld en bedrijfsleven worden betrokken. Door de opzet van de tekst in de annex kan de indruk ontstaan dat dit een opzet is voor nieuwe rechten op digitaal gebied, wat niet aan de orde is. Om deze reden hebben Nederland en een groot aantal lidstaten de algemene verklaring van de *Lisbon Declaration* wel gesteund, maar de annex niet.

Diversenpunten kandidatuur Litouwen plv. Secretaris Generaal International Telecommunications Union

Presentatie

De Litouwse delegatie heeft de Raad geïnformeerd over de kandidatuur van Tomas Lamanauskas voor de post van plv. Secretaris Generaal van de *International Telecommunications Union* (ITU). De verkiezingen vinden in oktober 2022 plaats.

Commissaris Breton gaf aan dat de ITU een belangrijk orgaan is en was positief over het feit dat er een EU-kandidaat is voor deze post.

Diversenpunt prioriteiten aankomend Sloveense Voorzitterschap

Presentatie

De Sloveense delegatie heeft de Raad geïnformeerd over de belangrijkste prioriteiten voor de Telecomraad tijdens hun voorzitterschap. Het inkomende voorzitterschap heeft aangegeven AI, het beter gebruik van big data voor innovatie, cyberweerbaarheid, het versnellen van de digitale transitie en vertrouwen in digitalisering te willen prioriteren. Slovenië is voornemens vaart te maken met de onderhandelingen in de Telecomraad over de herziening van de NIB-richtlijn, de *AI Act*, het raamwerk voor een Europese digitale identiteit en trilogie over de ePrivacyverordening. Ten aanzien van de *DGA* is Slovenië voornemens in september een algemene oriëntatie te bereiken.